33130 **Interparlementaire Conferentie Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid**

Nr. 28 **VERSLAG VAN EEN CONFERENTIE**
Vastgesteld 27 november 2026

Een delegatie van Eerste- en Tweede Kamerleden heeft van 4 tot en met 6 november 2026 deelgenomen aan de Interparlementaire conferentie voor het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (IPC GBVB/GVDB) te Dublin, Ierland, die door het Ierse parlement werd georganiseerd. De delegatie brengt hierbij beknopt verslag uit van dit werkbezoek. Voorafgaand aan de conferentie werd de delegatie bijgepraat over de betrekkingen tussen Ierland en Nederland en het Ierse EU-voorzitterschap door de plaatsvervangend Nederlandse ambassadeur in Ierland, mevrouw Nora Dessing. De delegatie is haar zeer erkentelijk voor de briefing. De delegatie bestond namens de Tweede Kamer uit de leden Tamara ten Hove (Groep Markuszower, ondervoorzitter vaste commissie voor Defensie) en Fatimazhra Belhirch (D66). Namens de Eerste Kamer namen de leden Koen Petersen (VVD, en voorzitter commissie BDO) en Tineke Huizinga (CU, en eerste ondervoorzitter commissie BDO) deel.

Opening

Sessie I: Prioriteiten en strategieën voor het GBVB/GVDB

In deze sessie deelde de Ierse minister van Buitenlandse Zaken en Handel en van Defensie, mevrouw Helen McEntee, de prioriteiten van het Ierse EU-voorzitterschap. Ierland wil focussen op concurrentievermogen, waarden en veiligheid. Zij benadrukte het belang van multilateralisme, het VN-Handvest en het internationaal recht, en herhaalde de Ierse steun voor het Internationaal Strafhof. Ook sprak zij haar steun uit voor Oekraïne en pleitte voor aanvullende financiering, verdere sancties tegen Rusland en voortgang in het Oekraïense toetredingsproces tot de EU, waaronder de opening van de twee resterende onderhandelingsclusters. Ten aanzien van het Midden-Oosten stelde zij dat diplomatie boven confrontatie moet prevaleren en dat Europa niet kan wachten op actie van de Verenigde Staten of de Israëlische regering. Zij pleitte voor maatregelen tegen gewelddadige kolonisten, een EU-verbod op handel met Israëlische nederzettingen en meer steun aan de Palestijnse Autoriteit en Libanon. Ook verwelkomde zij de overeenstemming over een Europese ondersteuningsmissie in Libanon.

De heer Cosmin Dobran, directeur vrede, partnerschappen en crisismanagement bij de diplomatieke dienst van de EU (EDEO), benadrukte in zijn bijdrage dat de Europese veiligheid onder grote druk staat en dat het beleid van de Verenigde Staten voor nieuwe onzekerheden zorgt. Hogere defensie-uitgaven moeten volgens hem worden vertaald in concrete militaire capaciteiten, met een betere koppeling tussen operationele behoeften, investeringen en capaciteiten. Hij benadrukte dat lidstaten hiervoor primair verantwoordelijk blijven. De EU kan samenwerking stimuleren en fragmentatie tegengaan. Hij wees ook op het belang van samenwerking met Oekraïne, het Verenigd Koninkrijk en Canada. In de rest van zijn bijdrage lichtte de heer Dobran kort de EU-inzet ten aanzien van China, multilateralisme en Gaza aan. Ook vroeg hij aandacht voor onder meer het Noordpoolgebied, buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging (FIMI) en EU-missies en -operaties. Hij sloot zijn bijdrage af met de oproep om in het volgende Meerjarig Financieel Kader voldoende middelen beschikbaar te stellen voor EU-buitenlandbeleid.

Sessie II: De Russische illegale aanvalsoorlog in Oekraïne

De Oekraïense plaatsvervangend minister van Buitenlandse Zaken, mevrouw Mariana Betsa, lichtte in haar bijdrage de belangen van Oekraïne toe. Zij benadrukte dat Oekraïne niet alleen vecht voor zijn eigen veiligheid en die van Europa, maar ook voor de internationale rechtsorde. Met het oog op de naderende winter wees zij op de aanhoudende Russische aanvallen op energie-infrastructuur en burgerdoelen en riep zij Europese landen op meer luchtverdediging en energiesteun beschikbaar te stellen. Oekraïne streeft volgens haar niet naar vrede tegen elke prijs, maar naar een rechtvaardige vrede. Het land staat open voor bestanden die daaraan bijdragen. Europa moet volgens haar betrokken zijn bij eventuele vredesonderhandelingen. Zij pleitte daarnaast voor verdere aanscherping van de sancties tegen Rusland, in het bijzonder gericht op de schaduwvloot, nucleaire energie en de bankensector. Ook benadrukte zij het belang van verantwoording voor Russische agressie en de terugkeer van ontvoerde Oekraïense kinderen. Tot slot riep zij op tot opening van de resterende onderhandelingsclusters voor EU-toetreding en stelde zij dat het NAVO-lidmaatschap uiteindelijk de beste veiligheidsgarantie voor Oekraïne vormt.

Mevrouw Jana Kobzová van de *European Council on Foreign Relations* wees erop dat de Russische terreinwinst in Oekraïne langzaam en tegen hoge kosten verloopt. Rusland richt zijn aanvallen steeds meer op burgerdoelen en de Oekraïense economie. Dit jaar zijn de meeste burgerslachtoffers gevallen sinds het begin van de grootschalige invasie. De Zwarte Zeeroute is de dodelijkste vaarroute ter wereld. Diplomatieke inspanningen hebben vooralsnog onvoldoende effect gehad. Europa baseert zijn beleid volgens Kobzová te veel op hoop in plaats van op de realiteit op het slagveld. Hoop is volgens haar geen strategie. Zij riep daarom op tot voortzetting van steun en het behouden van publieke steun daarvoor, ook met het oog op de verkiezingen in Europese landen volgend jaar.

Sessie III: Het Midden-Oosten op een keerpunt: de Europese reactie op oplopende geopolitieke spanningen, de uitholling van het internationaal recht en een veranderend veiligheidslandschap
Tijdens deze sessie stonden de oplopende geopolitieke spanningen in het Midden-Oosten en de rol van de Europese Unie centraal. De heer Christophe Bigot, EU-speciaal vertegenwoordiger voor het vredesproces in het Midden-Oosten, benadrukte dat de EU haar economische invloed moet benutten om positieve ontwikkelingen in de regio te bevorderen. Hij wees op de zorgelijke situatie in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever. De ontwapening van Hamas en de wederopbouw van Gaza blijven achter, terwijl ook het nederzettingenbeleid, kolonistengeweld en de financiële problemen van de Palestijnse Autoriteit zorgen baren. De EU ondersteunt de regio met humanitaire hulp, financiële steun en civiele missies. De toegang tot Gaza blijft echter beperkt, waardoor hulpverlening en herstel worden bemoeilijkt. De tweestatenoplossing blijft volgens hem het uiteindelijke doel. Tot slot benadrukte hij dat de conflicten in het Midden-Oosten onderling samenhangen en pleitte hij voor een brede regionale en internationale aanpak, in nauwe samenwerking met de Verenigde Staten en de Arabische landen.

Brigadegeneraal Timothy O'Brien, directeur van het kabinet van het Militair Comité van de EU, benadrukte dat militaire inzet politieke vooruitgang kan ondersteunen, maar niet vervangen. Daarvoor is een geïntegreerde aanpak nodig waarin diplomatie, economische instrumenten, humanitaire hulp en militaire inzet elkaar versterken. De instabiliteit in het Midden-Oosten raakt ook de Europese veiligheid en economie, onder meer door bedreigingen voor handelsroutes en energievoorziening. Militaire missies vereisen volgens hem duidelijke politieke doelstellingen, een passend mandaat en voldoende middelen. Als voorbeeld noemde hij de voorgenomen EU-missie in Libanon, die de Libanese staatsinstellingen en strijdkrachten moet versterken. Naast training en materiële steun zijn daarvoor sterke instituties en lokaal eigenaarschap essentieel.

De heer Hisham A. Hellyer, senior associate fellow bij RUSI, bekritiseerde de inconsistente toepassing van het internationaal recht door de EU, die haar geloofwaardigheid en internationale positie ondermijnt, met

name in de Arabische wereld en het Mondiale Zuiden. Volgens hem ontbreekt het niet aan Europese instrumenten, maar aan politieke bereidheid deze in te zetten. Hij riep de lidstaten op te stemmen over opschorting van handelsvoordelen voor Israël, een handelsverbod in te stellen op producten en diensten uit Israëlische nederzettingen en mensenrechtenvoorwaarden te verbinden aan handels- en associatieovereenkomsten. Een consequente toepassing van het internationaal recht is volgens hem essentieel voor de Europese geloofwaardigheid en invloed.

Fatimazhra Belhirch (D66) riep de EU in haar bijdrage op om niet alleen verklaringen af te leggen, maar ook concrete maatregelen te nemen. Zij benadrukte het belang van een geloofwaardige Europese opstelling zonder dubbele standaarden en pleitte voor EU-handelsmaatregelen tegen producten uit Israëlische nederzettingen en aanvullende sancties tegen gewelddadige kolonisten, Hamas en Islamitische Jihad. Ook onderstreepte zij het belang van ongehinderde humanitaire toegang tot Gaza. Daarnaast vroeg zij aandacht voor de balans tussen mensenrechten en verantwoordingsplicht enerzijds en het bevorderen van terugkeer naar Syrië anderzijds.

Sessie IV: Bescherming van de democratie: hybride dreigingen, kritieke infrastructuur en maatschappelijke weerbaarheid

Mevrouw Strack-Zimmermann, voorzitter van de Commissie voor veiligheid en defensie van het Europees Parlement, benadrukte dat Europa met een steeds gevaarlijkere situatie wordt geconfronteerd. Hoewel Europa formeel niet in oorlog is, stelde zij dat er ook geen sprake is van vrede. Volgens haar ontbreekt het Europa aan een gevoel van urgentie en zijn de besluitvormingssystemen van de EU ontworpen voor een andere wereld waarin nog werd aangenomen dat er meer tijd beschikbaar was. Ze riep Europese leiders op om hierover duidelijk met hun burgers te communiceren. Burgers raken uitgekeken op verklaringen en slogans wanneer ze onvoldoende concrete veranderingen zien. Bovendien neemt in sommige landen de publieke steun voor Oekraïne af, deels als gevolg van de invloed van Russische propaganda. Mevrouw Strack-Zimmermann riep op tot meer steun voor Oekraïne, een krachtigere aanpak van de Russische schaduwvloot en het gebruik van bevroren Russische tegoeden. Ze riep ook op tot de verdere ontwikkeling van een Europese defensie-unie.

De heer Tagliaretti, uitvoerend directeur van het European Cybersecurity Competence Centre, ging in op de kwetsbaarheid van kritieke infrastructuur. Volgens hem staat infrastructuur niet langer uitsluitend ten dienste van de bevolking en de economie, maar wordt het in toenemende mate een doelwit voor geopolitieke actoren. Onder andere overheidsdiensten, vervoerssystemen en ziekenhuizen worden hierdoor getroffen, waarbij met name ziekenhuizen volgens hem onvoldoende worden beschermd. De heer Tagliaretti wees ook op de vaak verborgen economische kosten van cyberaanvallen. Voor de toekomst zijn niet alleen strenge Europese regelgeving nodig, maar ook voldoende ondersteuning en een effectieve uitvoering door de lidstaten. Bovendien moet Europa beter voorbereid zijn op nieuwe technologische ontwikkelingen. Zo zouden kwantumcomputers op termijn bestaande versleutelingstechnieken overbodig kunnen maken.

De heer Rossa Mulcahy, stafchef van de Ierse strijdkrachten, benadrukte dat weerbaarheid en veiligheid niet los van elkaar kunnen worden gezien. Voor Ierland is dit een belangrijk moment, mede omdat de veiligheidsomgeving sterk is veranderd sinds het vorige Ierse EU-voorzitterschap in 2013. Hoewel Ierland militair neutraal is en geografisch gezien relatief geïsoleerd ligt, zijn hybride dreigingen inmiddels een structureel onderdeel geworden van het Ierse veiligheidslandschap. De veertien onderzeese kabels die in Ierland aan land komen vormen een bijzondere kwetsbaarheid. Elke verstoring van deze kabels zou grote gevolgen kunnen hebben voor Ierland en de rest van Europa.

Afsluiting

Mevrouw Strack-Zimmermann riep de aanwezige parlementariërs op druk te blijven uitoefenen op hun regeringen. Of zij nu deel uitmaken van de oppositie of van een regeringspartij, zij zijn volgens haar gekozen om juist op dit moment het verschil te maken.

Rose Conway-Walsh, voorzitter van de commissie voor Defensie en Nationale Veiligheid van het Ierse parlement, benadrukte dat verschillen van inzicht bij een parlementaire conferentie horen. Deelnemers moeten het met elkaar oneens kunnen zijn en juist de diversiteit aan opvattingen is volgens haar van waarde. Tot slot verwees zij naar het Goedevrijdagakkoord als voorbeeld dat ook na diepgaande verdeeldheid vooruitgang mogelijk is en er reden voor hoop blijft.

De volgende Interparlementaire Conferentie voor het Gemeenschappelijk Buitenlands, Veiligheids- en Defensiebeleid zal naar verwachting van 4 t/m 6 april 2027 plaatsvinden in Vilnius, Litouwen.